

موسل قهیرانی مروی

تیروانینیک

ای حوزمیران ۲۰۱۷

ناوارمبون له لای رۆژناوای شاری موسلوه بهردوامه. به گویرهی لیدوانی وهزارتی کۆچ و کۆچبهرانی حکومتی عیراق، لهو کاتهوی دهستپیکتی ئوپراسیونی رۆژناوای موسل له رۆژی ۱۹ی شوباتی ۲۰۱۷، کۆی گشتی ۶۱۴,۵۲۴ کس له رۆژناوای شاری موسل رایانکردوو ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران، لهو کاتهوی دهستپیکتی ئوپراسیونی موسل له رۆژی ۱۷ی تشرینی بهکمی ۲۰۱۶، ۷۹۰,۶۷۴ کس له شاری موسلوه ناوارمبون. به گویرهی لیدوانی حکومهت، ۱۷۷,۴۸۳ کس گهراونهتهوه بۆ ههردوو لای رۆژهلات و رۆژناوای شاری موسل له رۆژی ۳۰ی نایار.

ههرومک ئوپراسیونه سهربازیهکان دهستیان پیکرد بۆ جهختکردنهوه لهسهر ناوچهی گهرکی کۆنی موسل و گهرکه نزیکهکان له رۆژانی ۲۶ و ۲۷ی نایار، دهسهلاتدارانی حکومی داوایان له هاوولاتیان کرد تاکو بهپهله ناوچه کۆنترۆلکراوکانی داعش بهجیبیلان و له بهرمانی شهر بپهرنهوه به دریزی ئهو 'رینگا سهلامتانهی' که دامهزران.

دوابهواوی رینگا تازمهکانی ناوارمبون، کۆی گشتی ۱۰ ناوچهی کۆبوونهوه، خالهکانی کۆبوونهوه و شۆینهکانی پشکنینی ناوارمکان ههمن: ههشت شۆین له لای رۆژناوای روبروی دوجلهمن، لهو کاتهی دوو شۆینی تر له لای رۆژهلاتی روبرامهکن - ئهم شۆینههه دامهزران دوابهواوی بهکارهینانی رینگایهکی نووی ناوارمبون به رینگهی پردی سهرناو کهوتوو که له لایهن هیزمکانی ناسایشی عیراقیهوه بنیاتنارون له باکووری ناوچهی گهرکی کۆنی موسل له ههفتهی رابردودا. پرده نوویه سهرناوکهوتووکه دووباره رۆژناوا و رۆژهلاتی شاری موسلی بهیهکهوه بهستهوه، لهگهڵ بهکارهینانیشی بۆ مههستی سهربازی، بهکارهیندراوه بۆ ناسانکردنی گواستنهوهی هاوولاتیانی ناواره بۆ دهرهوهی ناوچهکانی ملمانی.

بنیاتناتی خپوهتگه و فراوانکردنی شۆین بهردوامه بۆ پیکردنهوهی پنیوستیه مرویهکانی ئهو کسهانی که تازه له رۆژناوای شاری موسل ناواره دهبن. ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران، ۷,۳۸۲ شۆینی خیزانی به خزمهتگوزاری تهواوه بهرجهستهکراوون تاکو بهپهله بهکاربهیندراو بۆ نیشهجیکردنی ناوارمکانی موسل له ۱۹ شۆینی جیاجیا. ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران، ۳۲۲,۲۷۸ کس له ناو خپوهتگهکان و شۆینه تهنگهتاویهکان نیشهجیکراون، لهگهڵ ئهو کسهانی تریش که دهمنهوه له ناو کۆمهلگا خانهخویکان و له شۆینه نافهرمییهکان ژبان دهگوزهرینن.

لهو کاتهی کورتهینانی ناوی خواردنهوهی خاوین ومک نیگهرانیهکی مرویی له ناو شاری موسل دهمنیتهوه، هاوکارانی مرویی توانیویانه دابین کردنی ئای رۆژانه زیاد بکهن له ۴,۵ ملیۆن لیتری ناوی رۆژانه بۆ ۶,۷۸ ملیۆن لیتری ناوی رۆژانه. ۲,۷۸ ملیۆن لیتری ناو نیستا دهخریته تانکهری ناو و دهگهیندراو رۆژناوای شاری موسل، لهو کاتهی ۳,۶۲ ملیۆن لیتری ناو دهخریته تانکهری ناو بۆ رۆژهلاتی شاری موسل.

۷۹۰,۶۷۴

کس له موسلوه ناوارمبون لهو کاتهی ۱۶ تشرینی بهکمی ۲۰۱۶ ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران

۵۷۲,۲۷۸

کس له ناوارمبیدا دهمنهوه له رۆژناوای شاری موسل ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران - ۴۲,۲۴۶ کس گهراونهتهوه بۆ رۆژناوای شاری موسل ههرومک له رۆژی ۳۰ی نایار

۴۰,۹۱۳

کس له ناوارمبیدا دهمنهوه له رۆژهلاتی شاری موسلوه ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران - ۱۳۵,۲۳۷ کس گهراونهتهوه بۆ رۆژهلاتی شاری موسل ههرومک له رۆژی ۳۰ی نایار

۷,۳۸۲

شۆینی خیزانی به خزمهتگوزاری تهواوه بهرجهستهکراوون بۆ نیشهجیکردنی ناوارمکانی موسل له ۱۹ شۆین ههرومک له رۆژی ۱ی حوزمیران

۶,۴۰۰ مهتر سێجا

ناو خراوته تانکهری ناو رۆژانه دابهشکراوه بۆ شاری موسل له لایهن هاوکارانی مرویهوه ههرومک له رۆژی ۲۸ی نایار

۱۳,۰۳۹

کس له بهرمانی شهرهوه گواستراونهتهوه بۆ نهخزخانهکان بۆ وهرگرتنی چارمهسهری برینهکانی زهبری دهرهوهی ههرومک له رۆژی ۲۸ی نایار

له نیوان ۱۶ی تشرینی یهکهمی ۲۰۱۶ و ۲۸ی ئایاری ۲۰۱۷، که ۱۳,۰۳۹ کەس گواسترا بونوه بو نهخوشخانهکان بو وەرگرتنی چارەسەری پزیشکی تەنگەتاوی، لەم ژمارە ۶,۹۰۶ کەس بە تەنھا لە رۆژئاوای موسڵ رەوانەکران لە کاتەوی ۱۹ی شوباتی ۲۰۱۷ – رێژمەکی رەوانەکردن بو نهخوشخانهکان زیاد کردوو بە نزیکە ۵ لەسەدا لە کاتەوی ۲۱ی ئایار. لە کاتەوی دەستپێکی ئۆپەراسیۆنی رۆژئاوای موسڵ لە مانگی شوباتی ۲۰۱۷، و هەروەک لە رۆژی ۲۸ی ئایار، ۲,۹۹۷ کەس چارەسەریان بو کرابوو لە خالەکانی سەقامگیرکردنی زەبری دەروونی لە نزیک ناوچەکانی بەرە شەر لە رۆژئاوای موسڵ.

بەھاناوەچوونی مرۆیی

خەلکی بەردەوامن لە راکردن لە ژێر بارودۆخە ئەستەمەکان، کە خراپتریش بوو بەھۆی پلە بەرزەکانی گەرما. لە کاتەوی دەستگەشتن بە زانیاری باوەرپێکراو لەبارەوی بارودۆخەکانی ناو رۆژئاوای شاری موسڵ سنوردارە، ھاوکارانی مرۆیی زانیاریان وەرگرتوو کە خۆراکیکی زۆر کەم لە ناو بازارەکان بەر جەستەن. لەگەڵ ئەوەشدا، راپۆرتکارە کە زۆربەیی خەلکی لە ناوچە کۆنترۆڵکراوەکانی داعش ژیان دەگوزەرین دەستیان نەگەشتوو بە ئاوی خواردنەوی خاوی و دەرمانەکان بو چەند هەفتە و مانگ دەبیت. لە کۆی گشتی، نیگەرانیە راستەقینەکان دەمیننەو بو پاراستنی ھاوڵاتیان لە ناوچە کۆنترۆڵکراوەکانی داعش لە رۆژئاوای شاری موسڵ، لەوی کە ۱۸۰,۰۰۰ کەس دەخەملیندین هێشتا لە ناوچە کۆنترۆڵکراوەکانی موسڵ و گەرەمەکانی باکووری گەرەمە کۆنەکەمی موسڵ ژیان بگوزەرین.

لە خالەکانی کۆبوونەوی ئاوارەکان، ھاوکارانی مرۆیی ھاوکاری تەنگەتاوی دا بین دەکەن، لەوانە شوینی سینیەر، ژمە لێندراوەکان، ئاو و ئاسانکاریەکانی خاوی کردنەو، خزمەتگوزاری تەندروستی و پزیشکیەکان – ھاوکارانی پاراستنیش لە ناو مەیدانن. لە رێگەیی میکانیزمی بەھاناوەچوونی بەپەلە، ھاوکارانی مرۆیی پێش و مەختە ھاوکاری پاکێجەکانی تەنگەتاویان دانوو بە درێژی رێگاکانی ئاوارەبوونی جیا جیا بو ھاوکاری کردنی زۆربەیی ئەو خیزانانە کە رادەکەن. لەگەڵ ئەوەشدا، و لە هەر شوینی بکریت، هەولەکان دەدرین بو لەنەستوگرانی کاروانەکانی هەلسەنگاندن لە ناوچانە کە تازە دەتواندین دەستیان پێگەیندین، دوابەدوای دابەشکردنی ھاوکاری تەنگەتاوی. لە کاتەوی تشرینی یهکهمی ۲۰۱۶، پاکێجەکانی بەھاناوەچوونی تەنگەتاوی وەک خۆراک و ئاو و کەل و پەلەکانی پاک و خاوی دا بین کران بو بەپەلە پرکردنەوی پنیویستە مرۆییەکانی ۲,۹ ملیۆن کەس.

ھاوکاران بەردەوامن لە کارکردن بو وەرگرتنی ئاوارەکانی موسڵ بو ناو خێوەتگەکان، هەروەھا بو دا بین کردنی پەناگەیی تەنگەتاوی و ھاوکاری لە ناو و دەورەبەری موسڵ. لە رۆژی ۲۳ی ئایار، خێوەتگەیی تازە، ئەلسەلامیە، دەرگای کرایوو لە ناو حەمدانیە/لە قەزای نەمروود، کە ۳۰ کیلۆمەتر لە باشوری موسڵوو دەورە، لەلای رۆژەلانی روبروی دیجلە – خێوەتگە کە توانایەکی هەبە بو نزیکە ۱۰,۰۰۰ شوین. هەروەک لە رۆژی ۲۵ی ئایار، زیلیکان، لە پارێزگای نەینوو، بریتە لە تازەترین شوینی تەنگەتاوی کە تەواو بکریت – شوینە کە توانایەکی سەرەتایی دەبیت بو دا بین کردنی ۴,۳۰۰ شوینی نیشەجیویون. پەناگە لە ناو خێوەتگەکان و شوینە تەنگەتاویەکان لە نیشەجیویون بەر جەستەیی بو نیشەجیویون نزیکە ۴۵,۴۶۸ کەس لە ۱۹ شوینی جیاواز – ۲,۹۰۵ شوینی نیشەجیویون بەر جەستەن لە ۱۱ شوینی لەپێشینە، و ۴,۴۷۷ شوینی نیشەجیویون لە هەشت شوینی تر بەر جەستەن.

هەروەک رێژمەکانی بریندارانی زەبری دەروونی بەردەوام وەک نیگەرانیە دەمیننەو، لە ھاوکاری کردنی وەزارەتی تەندروستی حکومەت، ھاوکارانی مرۆیی توانای بەھاناوەچوونی تەنگەتاویان زیاد کردوو لە دەورەبەری موسڵ لە رووی دا بین کردنی خزمەتگوزاری زەبری دەروونی، چاودێری تەندروستی سەرەتایی و توانای رەوانەکردنی پزیشکی.

لە کاتەوی ۱۱ی ئادار، پشکنینی بەدخۆراکی بریتی یە لە پرۆسەیی بەردەوام لە شوینەکانی گەیارە و حەمام عەلیل. هەروەک لە رۆژی ۱۶ی ئایار، کۆی گشتی ۱۸,۴۳۵ مندال کە تەمەنیان لە نیوان ۶ – ۵۹ مانگی دایە (۹,۵۲۶ کچ و ۹,۱۰۶ کور) پشکنینیان بو کراو، و هەندیک لە ۳۵۵ مندال بەدخۆراکی خراپیان هەبوو و ۸۸۴ مندال بەدخۆراکی ناویندیان هەبوو رەوانەکرابوو بو بەرێوەبردنیان و چارەسەرکردنیان لە سەنتەرەکانی چاودێری تەندروستی سەرەتایی. ۹ لەسەدای مندالی ناو خێوەتگە تازە کراوەکەمی ئەلسەلامیە بو ئاوارەکانی موسڵ لە بەدخۆراکی چاکبوونەتەو زیاتر لە دوو هیندە رێژمەکش دەستپێشان کراو لە نیوان مندالی ئاوارەیی موسڵ لە مانگی کانوونی دوومی ۲۰۱۷. بو چارەسەرکردنی ئەمەش، ھاوکارانی مرۆیی دوو مانگی کۆمەکی لەسەر بنەمای پاقلەیی سودانی دا بین دەکەن بو چارەسەرکردنی بەدخۆراکی مندالی کە تەمەنیان لە نیوان شەش مانگی بو پینج سالی دایە.

كاره لهپيشينهكانى مروىي

ههشت مانگه ئۆپراسيۆنه سهربازيهكان بۆ نازادكر دنهوى شارى موسل له دهستى داعش بهردهوامه، پيوستيه مرويهكان به شيوهيكى بهرچاو دهميننهوه. له ناو همدوو ناوهوه و دمهوهى خيوهتگهكان، و له نيوان هاوولاتيانى زيان پيگهيشتووى ئهو ناوچانهى كه تازه دهناندرت دهستان پيگهيشتووى دهستگهيشتنى مروىي دهكرت ئهجام بدرت له ناو ناوچهكانى هاوولاتى نشين له شارى موسل، گهياندى هاوكارى تهنگهتاوى هيلى كۆمهكى سهرهكى بۆ ههموو ئهو كهسانهى كه پيوستيان به هاوكاريه، لهوانه هاوولاتيانى زيان پيگهيشتوو، زۆر به گرنكى دهميننهوه.

نيگهرايه راستهقينهكان دهميننهوه بۆ پاراستنى هاوولاتيان، بهتايهتى له ناو رۆژئاواى شارى موسل، وبانگهشهى پاراستن بهردهوام و لك كاريكى لهپيشينه بۆ كۆمهلكاي مروىي دهميننهوه. كۆمهلكاي مروىي بهردهوامه له نوپكر دنهوى بانگهشهكهى بۆ ههموو لايهنهكانى ئهم مملاتنييه بۆ پابهنبوون به ناچار يهكانيان له ژير ياساي مروىي نيودهولتهى. دهبيت هاوولاتيان بتوانن ناوچهكانى مملاتني بهجيبيلن بۆ ناوچهى سهلامهتتر، و ناست و جوړيتى دهستگهيشتن دهبيت گهر منتى بدرين، تاكو ئهو كهسانهى كه پيوستيان به هاوكاريه، بهي گويدانه شوينهكانيان، بتوانن هاوكارى بكرين.

دووباره دامهزراندنهوى تورىكى كاراي فراوانى ئاو برىتى به له كاريكى سهرهكى، ههرومك دهستگهيشتنى سنوردار به ئاوى سهلامهت مەترسى دروست دهكات له بلاوبوونهوى نهخوشيهكان له ريگهى ئاو و ميروولهوه. بهههمان شيوهش دلنايى دان لهوهى كه قوربانيانى زهبرى دهر وونى چار هسرى تايهتى وهرهگرن له كاتيكى گونجاو.

پالپشتى كردنى دارايى

هاوكارانى مروىي بهردهوامن له جولهپيكر دنى پالپشتى كردنى دارايى. ههرومك له رۆژى ۱ى حوزهيران، پلانى بههاناو مچوونى مروىي سالى ۲۰۱۷ بۆ عيراق، كه داواى ۹۸۵ مليون دۆلارى ئهمريكى دهكات، ۳۴۱,۴ مليون دۆلارى لى وهرگيراه، بهميش برهكهى پالپشتى كردنى دارايى دهكات ۳۴,۷ لهسهدا. له ژير پلانى بههاناو مچوونى مروىي بۆ سالى ۲۰۱۷، نزيكهى ۳۳۱ مليون دۆلار داواكراوه بۆ ئۆپراسيۆنى موسل. له ئيستادا، سى كۆمهكهخشه سهرهكيهكان برىتين له حكومتهى وولايهته يهكگرتوومكانى ئهمريكا به برى (۸۴,۵ مليون دۆلار)، كۆميسيارى ئهروپى به برى (۵۸,۸ مليون دۆلار) و حكومتهى يابان به برى (۵۵ مليون دۆلار). بهشدارى كردنكى پالپشتى كردنى دارايى به برى ۱۰ مليون دۆلار لهلايهن حكومتهى وولايهته يهكگرتوومكانى ئهمريكا تومار كراوه له سيستمى بهدواداچوونى دارايى له ماوهى چهند رۆژى رابردودا.

زانبارى داهاوو لهسهر بههاناو مچوونى مروىي موسل لهو كاتهى كه زانبارى زياتر بهرجهسته دهبيت بلاودهكرتهوه. بۆ پرسبار كردن، پهيوئدى بكن به، ئينريكا گياكوبى، +964 751 135 2875, giacobbe@un.org